

2. Волківська Д. А. Розвиток лідерського потенціалу студентського активу в університетському середовищі: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.05. Київ, 2016. 455 с.

3. Краснощок І. П. Розвиток лідерських якостей студентів. *Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 112. С. 211-219.

4. Лук'янова Л., Андрошук І., Баніт О. Теоретичні і практичні аспекти розвитку лідерських якостей у топ-менеджерів у вітчизняній науці й практиці. *Вісник післядипломної освіти. Серія “Педагогічні науки”*. 2019. Вип. 8 (37). С. 89-108.

5. Телеватова М. Т., Петраковська О. В., Свирида О. А. Методичні рекомендації для роботи кураторів у студентських академічних групах спеціальності 071 “Облік і оподаткування” в закладах вищої освіти. Київ: НАСОА, 2019. 35 с.

УДК 37(09)+37.013.42(430)“1893/1895”

Зайченко Н. І.

д. пед. н., професор, професор кафедри
соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук
Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

ПОСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ІДЕЇ У НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ 1893–1895 РОКІВ

Розмисли німецьких педагогів стосовно цілей, спрямувань, характеру соціальної педагогіки знайшли подальше відображення у різних публікаціях 1893–1895 років. У статтях “Просвітницький рух сучасності та школа прийдешнього” (Die Lehrerin in Schule und Haus, 1893/1894) [1], “Нова система педагогіки” (Jahrbuch des Vereins für Wissenschaftliche Pädagogik, 1894) [2], нарисі “Еволюціоністська етика як основа наукової педагогіки” (Вісбаден, 1894) [3] викладач Єнського університету Пауль Бергеман (Paul Bergemann) (20.10.1862, Львувек-Шльонський – 8.10.1946, Венглінець) обґрунтовував значення соціальної педагогіки в розвитку модерної школи. Він доводив, що найважливішим завданням соціальної педагогіки має бути розвинення в людини почуття приналежності до спільноти, причетності до колективної душі та суспільного буття [8, с. 9].

Професор Страсбурзького університету Теобальд Циглер (Theobald Ziegler) (9.02.1846, Геппінген – 1.09.1918, Сіренц) у книзі “Німецький студент наприкінці XIX століття” (Штутгарт, 1895) зауважував: “<...> справжня педагогіка кінця століття то є соціальна педагогіка, і вона має дедалі більше наближатися до перетворення, у сенсі вчення Песталоцці. Не знаю такої науки, котра б у теперішній час не включала в себе соціальне питання та не вимагала його вивчення” [4, с. 134–135].

У брошурі німецького мислителя, всесвітньо знаного філософа, професора Марбурзького університету Пауля Наторпа (Paul Gerhard Natorp) (24.01.1854, Дюссельдорф – 17.08.1924, Марбург) “Держава Платона та ідея соціальної педагогіки” (Берлін, 1895) наголошувалося на значенні соціальної педагогіки порівняно з індивідуальною. Пауль Наторп вважав, що всяке індивідуальне виховання особистості має підпорядковуватися незрівнянно сильнішому виховному впливу – впливу, який чинить суспільство, адже вирішальні умови виховання кореняться в житті суспільства. “Людина стає людиною лише в людській спільноті. І, навпаки, людська спільнота існує та розвивається виключно шляхом людського становлення її членів. У вищому сенсі це означає спільність істотного духовного змісту буття: спільність пізнання, волі, навіть

естетичного почуття; спільність всієї життєвої діяльності та концепції життя, отже, виховання в найвичерпнішому розумінні”, – пояснював філософ [5, с. 3].

Раніше, у роботі “Ідеї Песталоцці про трудове виховання та соціальне питання” (Гайльбронн, 1894) він розглядав постать Йоганна Песталоцці у вимірі соціальної педагогіки, підкреслюючи велич славетного педагога, котрий “поставив питання освіти на соціальній основі, соціальне питання як підвалину людської освіти” [6, с. 25].

У праці “Релігія у межах людяності” (Лейпциг, 1894) Пауль Наторп умістив главу під назвою “Соціально-педагогічні висновки”, у якій він утверджував думку про те, що соціальна педагогіка є “вищою педагогікою” на відміну від індивідуальної педагогіки. “Соціальна педагогіка, як теорія, має соціальні умови виховання та виховні умови суспільного життя”, – констатував філософ [7, с. 86].

Ключова ідея Пауля Наторпа полягала в тому, що соціальна педагогіка вможливує формування колективної (народної) свідомості, а отже, її призначенням має бути прямий вплив на моральність народу.

Список літератури

1. Bergemann P. Die pädagogische Bewegung der Gegenwart und die Schule der Zukunft. *Die Lehrerin in Schule und Haus*. 1893/1894. Jahrgang 10. P. 289–297.

2. Bergemann P. Ein neues System der Pädagogik. *Jahrbuch des Vereins für Wissenschaftliche Pädagogik*. 1894. Jahrgang 26. P. 272–299.

3. Bergemann P. Die evolutionistische Ethik als Grundlage der wissenschaftlichen Pädagogik. Wiesbaden : E. Behrend, 1894. 74 p.

4. Ziegler T. Der deutsche Student am Ende des 19. Jahrhunderts. Vorlesungen gehalten im Wintersemester 1894/95 an der Kaiser-Wilhelms-universität zu Strassburg. Stuttgart : Göschen, 1895. 240 p.

5. Natorp P. Plato's Staat und die Idee der Sozialpädagogik. Berlin : Carl Heymanns Verlag, 1895. 34 p.

6. Natorp P. Pestalozzis Ideen über Arbeiterbildung und soziale Frage. Eine Rede. Heilbronn : Verlag von Eugen Salzer, 1894. 34 p.

7. Natorp P. Religion innerhalb der Grenzen der Humanität. Ein Kapitel zur Grundlegung der Sozialpädagogik. Freiburg, Leipzig : J. C. B. Mohr, 1894. 118 p.

8. Зайченко Н. І. До питання про соціально-педагогічний дискурс Пауля Бергемана. *International scientific-practical conference “Current state and priorities modernization of science, education and society”: conference proceedings* (Aarhus, Denmark, October 26, 2024). Aarhus, Denmark: Scholarly Publisher ICSSH, 2024. P. 8–10.

УДК 614.253

Євтушенко Ю. О.

канд. пед. наук, доцент,

доцент кафедри мікробіології, вірусології,
імунології, медичної фізики та інформатики,

Державний заклад “Луганський державний медичний університет”

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ЛІКАРЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Формування професійної культури лікаря сьогодні є комплексним процесом, що поєднує медичну майстерність, етичні стандарти та адаптацію до глобалізаційних викликів. [2, с. 37]. Професійна компетентність лікаря – це здатність ефективно